

MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM SAMKVÆMT LÖGUM NR. 63/1993 VEGNA LAGNINGAR ÚTNESVEGAR NR. 574 UM KLIFHRAUN, SNÆFELLSBÆ

NIÐURSTÖÐUR FRUMATHUGUNAR OG ÚRSKURÐUR SKIPULAGSSTJÓRA RÍKISINS

1. INNGANGUR

Með vísan til laga nr. 63/1993 um mat á umhverfisáhrifum var eftirtalin framkvæmd tilkynnt til frumathugunar hjá Skipulagi ríkisins.

Framkvæmd: Lagning Útnesvegur um Klifhraun, Snæfellsbæ. Vegarkaflinn nær frá Sleggjubeinu um Klifhraun að Hellnahrauni vestan Stapagils. Kynntir voru tveir kostir að vegarlagningu um Smálækjarhlíð og Stapabotn. Annars vegar endurbætur á núverandi vegi (kostur B) og hins vegar nýtt vegarstæði yfir Klifhraun (kostur A). Einnig var kynnt færsla á vegi í landi Fells.

Framkvæmdaraðili: Vegagerðin

Frumathugun: Framkvæmdin var tilkynnt til embættis skipulagsstjóra ríkisins þann 14. júlí 1994 og auglýst opinberlega þann 22. júní 1994. Frummatsskýrsla lá frammi til kynningar frá 23. júní til 28. júlí 1994 hjá Skipulagi ríkisins, Ferðapjónustunni Snjófelli, Arnarstapa og á skrifstofu Snæfellsbæjar, Ólafsvík. Tvær athugasemdir bárust á kynningartíma. Leitað var umsagnar fimm opinberra umsagnaraðila, Náttúruverndarráðs, Hollustuvernd ríkisins, Þjóðminjasafn Íslands, Snæfellsbæjar og Ferðamálaráðs.

Gögn lögð fram við frumathugun:

1. **Frummatsskýrsla.** Útnesvegur um Klifhraun 574-01, Mat á umhverfisáhrifum, Vegagerðin, maí 1994.
2. Arðsemislíkan Vegagerðarinnar og notkun þess við mat á fjárfestingum, höf. Jón Rögnvaldsson, Ráðstefna TFÍ og VFÍ um arðsemi vegaframkvæmda á höfuðborgarsvæðinu.
3. Endurskoðun arðsemisforritsins AS01, Vegagerðin, apríl 1993.

2. UMSAGNIR

Náttúruverndarráð leggur til að Útnesvegur um Stapabotn verði endurbyggður (kostur B), en leggst gegn nýrri leið yfir Klifhraun (kosti A) af eftirfarandi ástæðum:

1. Nýi vegurinn um Klifhraun (kostur A) mun breyta landslagi og kljúfa í sundur þá landslagsheild sem Klifhraun myndar, en Klifhraun er eðlisþungt, ísúrt andesít/hawaiiit apalhraun.
2. Mikið rask verður í ósnortnu hrauninu vegna fyllinga og skeringa.
3. Vegurinn er við jaðar svæðis undir Jökli, sem rætt hefur verið um að gera að þjóðgarði. Því megi telja að vegaf framkvæmdin verði á kostnað framtíðarmarkmiða náttúruverndar.
4. Ráðið telur að endurbætur á vegi í Stapabotni muni falla núverandi mannvirkjum og landslagi og yrðu ekki til teljandi lýta í umhverfinu þó veglínan yrði færð neðar í Stapabotni og Smálækjarhlíð, til að minnka líkur á fannfergi og snjóskriðum.

Hollustuvernd ríkisins gerir athugasemdir við framkvæmd, en telur framkvæmdina þó þess eðlis að umhverfinu stafi ekki hættu af loft-, vatns- eða hávaðamengun.

Þjóðminjasafn Íslands hefur ekkert fyrirhugað vegarstæði að athuga.

Bæjarráð Snæfellsbæjar "getur ekki að svo komnu máli fallist á þessa vegalagningu (kost A, innskot Skipulags ríkisins), en vill að það fjármagn sem í þennan veg á að fara verði nýtt í uppbyggingu á núverandi vegarstæði".

Ferðamálaráð hefur ekki skilað umsögn um málið til Skipulags ríkisins.

Allar umsagnir liggja frammi hjá Skipulagi ríkisins næstu fjórar vikur eða þar til kærufrestur er liðinn.

3. ATHUGASEMDIR

Á kynningartímanum bárust tvær athugasemdir:

Athugasemd frá umbjóðanda eiganda Fells, þar sem því er lýst:

„Að fasteignin Fell verður með breytingu þessari (færslu á vegi til suðurs á milli íbúðarhúss og fjárhúss, innskot Skipulags ríkisins) eigi nýtt með þeim hætti sem eðlilegt er - þ.e. hún verður algerlega ónothæf sem sumarbústaður og sumarbústaðaland. Fasteignin verður og óseljanleg og nánast verðlaus af völdum framkvæmdanna. Er allur réttur áskilinn til kröfugerðar á hendur hlutadeigandi stjórnvöldum vegna þeirra.“

Svohljóðandi svar barst frá Vegagerðinni:

„Samkvæmt meðfylgjandi ljósriti af aðalskipulagi Arnarstapa 1991-2011 kemur fram, að gert er ráð fyrir að væntanlegur þjóðvegur verði fluttur frá syðri enda Stapafellsins þannig að hann lendir milli fjárhúsa og íbúðarhúss á bænum Felli. Veglínan er punkteruð og er fyrirvari á um að gert verði sérstakt umhverfismat á væntanlegri vegagerð áður en veglínan verði endanlega samþykkt.“

Ástæðan fyrir að vegurinn er færður má lesa í greinargerð sem fylgir aðalskipulaginu, en þar stendur á bls. 20, kafla 3.5.1. "Ofan við byggðina á Arnarstapa færirst þjóðvegurinn nær byggðinni því að á veginn safnast mikill snjór yfir vetrartímann."

Möguleikar á færslu veglínunnar milli fjárhúsanna og íbúðarhúss eru ekki miklar, en hugsanlega mætti færa hana nær fjárhúsunum án þess að breyta þurfi öðru skipulagi, sem takmarkast þó af reglum um lágmarksstærð boga svo og af snjó sem kemur frá fellinu. Ekki er unnt að færa veglínu niður fyrir íbúðarhús nema breyta skipulagi við götuna Lækjarbakka."

Yfirlýsing, undirrituð af átta einstaklingum í Ólafsvík. Þar er mótmælt harðlega fyrirhugaðri vegalagningu um Klifhraun (kosti A, innskot Skipulags ríkisins) þar sem með henni yrðu unnin enn ein óbætanleg náttúruspjöll á utanverðu Snæfellsnesi. Eina ásættanlega lausnin sé sú að núverandi vegur um Botnshlíð og Fellsbrekku sé hækkaður upp og endurbættur.

Athugasemdirnar liggja frammi hjá Skipulagi ríkisins næstu fjórar vikur eða þar til kærufrestur er liðinn.

4. SKIPULAG

Samkvæmt framlögðum gögnum þarf að breyta aðalskipulagi Arnarstapa vegna framkvæmdar þessarar og er lagt til að það verði gert samkvæmt 3. og 4.mgr. 19.gr. skipulagslaga nr. 19/1964, án auglýsingar. Beiðni um að breyta aðalskipulaginu þarf að berast skipulagsstjórn ríkisins. Framkvæmd getur ekki hafist fyrir en breyting á aðalskipulagi hefur verið staðfest.

5. NIÐURSTÖÐUR FRUMATHUGUNAR

Hvað varðar vegarkaflann frá Sleggjubeinu (stöð 1000) að Arnarstapa (stöð 4300), þá liggja fyrir tveir kostir: Annars vegar nýr vegur yfir Klifhraun (kostur A) og hins vegar núverandi vegur eftir Smálækjarhlíð, fyrir Stapabotn (kostur B). Í frummatsskýrslu Vegagerðarinnar kemur fram að markmið framkvæmdarinnar er að hindra grjóthrun um veginn og bæta samgöngur að vetrarlagi. Með færslu á núverandi vegi (kostur B) neðar í Stapabotn og við Smálækjarhlíð, og gerð vegrása, munu núverandi aðstæður batna til muna og má gera ráð fyrir að svipaður árangur náist og með lagningu nýs vegar yfir Klifhraun (kostur A). Þessi breyting mun ekki hafa teljandi áhrif á umhverfið umfram það sem þegar er orðið. Nýr vegur yfir Klifhraun (kostur A), með miklum skeringum og fyllingum, mun hins vegar valda verulegum spjöllum á fallegri hraunmyndun sem Klifhraun er. Flest mótmæli sem Skipulaginu bárust vegna þessarar framkvæmdar beindust gegn nýjum vegi yfir hraunið.

Í stað þess að leggja nýjan veg yfir Klifhraun, er því æskilegra að núverandi Útnesvegur nr. 574 um Klifhraun, frá Sleggjubeinu að Arnarstapa verði færður neðar í Stapabotni og Smálækjarhlíð, með eftirfarandi skilyrðum til mótvægis:

1. Vetrarumferð verði sem best tryggð, með viðeigandi lagfæringum á núverandi vegi. Vegurinn verði færður neðar í Stapabotni og við Smálækjarhlíð t.a. minnka fannfergi og snjógildirur settar upp ef þörf krefur. Við færslu á núverandi veglínu verði haft samráð við eftirlitsmann Náttúruverndarráðs.

Vegagerðin bendir á að ef færsla vegarins neðar í hlíðina nægi ekki, gætu mótvægisáðgerðir vegna þessara samgönguerfiðleika verið aukin þjónusta í snjómokstri á Útnesvegi, sem kæmi þá öllum veginum til góða, ekki aðeins vegakaflanum um Stapabotn. Því er óskað eftir því að:

1. Vegagerðin kanni möguleika á aukinni þjónustu á snjómokstri á Útnesvegi sem mótvægisáðgerð ef vegbætur reynast ekki fullnægjandi, sem kæmi þá öllum vegfarendum til góða.

Þar sem fram kemur í skýrslu Vegagerðarinnar að hægt sé að hindra að mestu grjótahrun yfir veginn með góðri vegrás, þá er lagt til að:

1. Vegrásir verði lagðar í Smálækjarhlíð, við Stapabotn og annars staðar þar sem þörf er á, til að draga úr hættu á grjótahruni.

Það er mat skipulagsstjóra að þannig verði samgöngumál íbúa Snæfellsbæjar best tryggð án þess óbætanlega skaða sem hlýst af vegi yfir hraunið.

Hvað varðar vegarkaflann áfram til vesturs að Hellnahrauni þar sem hann liggur í landi Fells, er í frummatsskýrslu lagt til að núverandi vegur sé færður neðar í landi þess. Þetta er lagt til þar sem "við veginn safnast mikill snjór yfir vetrartímamann". Hins vegar mótmæla eigendur jarðarinnar þessari færslu á veginum. Því leggur skipulagsstjóri til að:

1. Færslu á veginum við Fell til suðurs verði haldið í lágmarki, án þess þó að takmarka þær betrubætur sem af framkvæmdinni hljóttast:

Einnig er lagt til að:

1. Þar sem vegur er færður til, verði leifar gamla vegarins fjarlægðar og gengið frá eins og best verður á kosið.
2. Efnistaka úr námum, verði í fullu samráði við eftirlitsmann Náttúruverndarráðs og að gengið verði frá þeim að framkvæmd lokinni.

6. ÚRSKURÐUR

Skipulagsstjóri ríkisins hefur úrskurðað samkvæmt lögum nr. 63/1993 um mat á umhverfisáhrifum. Skipulagsstjóri telur gögn þau sem fram voru lögð af hálfu framkvæmdaraðila fullnægjandi og svara þeim athugasemdum sem embættinu bárust. Fallist er á, að í stað þess að leggja nýjan veg yfir Klifhraunið, verði núverandi Útnesvegur nr. 574 um Klifhraun, frá Sleggjubeinu að Arnarstapa færður neðar í Stapabotni og Smálækjarhlíð, með skilyrðum um aðgerðir til mótvægis. Einnig er fallist á að færa vegarkaflann í landi Fells neðar í landið, með skilyrðum til aðgerða til mótvægis.

1. Vetrarumferð verði sem best tryggð, með viðeigandi lagfæringum á núverandi vegi. Vegurinn verði færður neðar í Stapabotni og við Smálækjarhlíð t.a. minnka fannfergi og snjógildirur settar upp ef þörf krefur. Við færslu á núverandi veglínu verði haft samráð við eftirlitsmann Náttúruverndarráðs.
2. Vegagerðin kanni möguleika á aukinni þjónustu á snjómokstri á Útnesvegi sem mótvægisáðgerð ef vegbætur reynast ekki fullnægjandi, sem kæmi þá öllum vegfarendum til góða.
3. Vegrásir verði lagðar í Smálækjarhlíð, við Stapabotn og annars staðar þar sem þörf er á, til að draga úr hættu á því að grjót falli á veginn.
4. Færslu á veginum við Fell til suðurs verði haldið í lágmarki, án þess þó að takmarka þær betrubætur sem af framkvæmdinni hljótask.
5. Þar sem vegur er færður til, verði leifar gamla vegarins fjarlægðar og gengið frá eins og best verður á kosið.
6. Efnistaka úr námum, verði í fullu samráði við eftirlitsmann Náttúruverndarráðs og að gengið verði frá þeim að framkvæmd lokinni.

7. LEYFI TIL FRAMKVÆMDAR.

Áður en framkvæmd getur hafist þarf bæjarstjórn Snæfellsbæjar að gefa út formlegt leyfi til framkvæmdar, þar sem tekið er fullt tillit til úrskurðar skipulagsstjóra ríkisins.

8. KÆRUFRESTUR

Samkvæmt 14. grein laga nr. 63/1993 má kæra úrskurð skipulagsstjóra ríkisins til umhverfisráðherra innan fjögurra vikna frá því að hann er birtur eða kynntur viðkomandi aðila.

Reykjavík, 18 ágúst 1994

Stefán Thors